

Nevalstiskās organizācijas

Publicēts: 01.11.2020.

Viena no sabiedrības iespējām iesaistīties dabas aizsardzībā ir piedaloties kādā no sabiedriskajiem monitoringiem. Ziemeļu Ministru padomes biroja Latvijā finansēta projekta „Ziemeļvalstu-Baltijas reģiona NVO sadarbība dabas aizsardzībā” ietvaros apzināta situācija bioloģiskās daudzveidības sabiedriskajā monitoringā Zviedrijā un Baltijas valstīs.

Katrā no projekta valstīm tika veikta dabas NVO, galvenokārt, dažādu biedrību aptauja ar mērķi noskaidrot NVO pieredzi un iespējas sabiedrības iesaistīšanā bioloģiskās daudzveidības monitoringā, kā arī tika pētītas NVO vajadzības un pašnovērtējums. Zviedrijā no aptaujātajām NVO, 87% bija pieredze sabiedriskajā monitoringā, turpretī Baltijas valstīs šāda pieredze bija tikai 33 – 67% NVO. Visās četrās valstīs ik gadu iesaistīto cilvēku skaits bija ļoti dažāds – sākot no dažiem desmitiem līdz vairākiem simtiem cilvēku. Taču starp valstīm ir atšķirīgs brīvprātīgā darba ieguldījums sabiedriskajā monitoringā. Zviedrijā un Lietuvā lielāka loma sabiedriskajā monitoringā ir brīvprātīgajam darbam nekā Latvijā un Igaunijā. Turklāt Latvijā nozīmīgu daļu veidoja valsts atbalsts un dabas NVO veic arī atsevišķas valsts bioloģiskās daudzveidības monitoringa sadaļas. Atšķirībā no Latvijas un Zviedrijas, Lietuvas un Igaunijas NVO ir spējušas monitoringam veiksmīgi piesaistīt arī ārvalstu finansējumu. Kā galveno trūkumu, lai attīstītu un pilnveidotu sabiedrisko monitoringu, Baltijas valstu NVO minēja nepietiekamus finanšu resursus un amatieru ar labām zināšanām dotajā jomā trūkumu, bet Zviedrijas NVO - jaunu dalībnieku trūkumu. Taču ne vienā no valstīm sabiedriskais monitoringa nav 100% brīvprātīgs darbs. Piemēram, Zviedrijas Botāniķu biedrībā, ik gadus sabiedriskajam monitoringam piešķirtais valsts un reģionālo institūciju finansējums tiek izmantots, lai atalgotu koordinatora darbu katrā no provincēm, sagatavotu reprezentācijas materiālus, iegādātos GPS uztvērējus, transporta izdevumu kompensācijām u.tml.

Latvijā laba sabiedriskā monitoringa piemēri ir Latvijas Ornitoloģijas biedrības organizētais ligzdojošo putnu monitorings, bioloģiskās daudzveidības monitorings Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā un Dabas retumu krātuves organizētais avotu, atsegumu un reto augu atradņu monitorings.

Gan Latvijā, gan Igaunijā ir interneta portāli, kurā ikviens var ziņot par novērojumiem dabā. Taču Zviedrijā šāda veida portālu artportalen.se izmanto ne tikai nejaušiem novērojumiem, bet arī lai ziņotu par ikgadējo apdraudēto sugu stāvokli konkrētā vietā, atzīmējot eksemplāru skaitu, apdraudošos faktorus un citu nozīmīgu informāciju. Kopš 1987. gada Zviedrijas Botāniķu biedrība veic apdraudēto augu sugu monitoringu un kopš 2007. gada ik gadus tiek pārbaudītas vairāk nekā 3000 apdraudēto augu sugu atradnes visā Zviedrijā. Iespējams, ka nākotnē šāda iespēja būs arī visās trīs Baltijas valstīs.

2016. gadā uzsākts Eiropas mēroga projekts - Eiropas zīdītājdzīvnieku atlants (angliski: *European Mammals on MAPs (EMMA2)*), kas lielā mērā balstās uz sabiedrības iesaisti. Cilvēki ir aicināti gan ziņot par savvaļas zīdītājdzīvnieku sugu novērojumiem dabā, gan arī finansiāli atbalstīt projektu ziedojot, jo projekta organizators ir NVO: [European Mammal Foundation](http://EuropeanMammalFoundation.org). Šī organizācija ir uzsākusi kampaņu [Discover the mammals of Europe](http://DiscovertheMammalsOfEurope.org). Kā rezultāts projektam par Eiropas zīdītājdzīvnieku atlanta sastādīšanu būs grāmatas ar visu zvēru sugu izplatības kartēm izdošana 2024. gadā (pirmo reizi šāda mēroga grāmata-atlants tika izdots 1999.gadā). Par Latvijas dabā novērotiem savvaļas zīdītājdzīvniekiem ir iespējams ziņot portālā [Dabas dati](http://Dabasdati.lv).

Latvijas Dabas fonds aicina ziņot par novērojumiem dabā portālā [Dabas dati](http://Dabasdati.lv), bet ja esat Igaunijā – portālā [Loodusvaatluste!](http://Loodusvaatluste.ee)

Saraksts ar Latvijas, Igaunijas, Lietuvas un Zviedrijas (divu provinču) nozīmīgākajām dabas sabiedriskajām organizācijām: [lejupielādēt >>](#) (XLS 0,04 MB)

Informācijas avots - [Latvijas dabas fonds](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/nevalstiskas-organizacijas>